

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-92>

УДК 4414

Антонюк А.Б., Юрченко В.С., Песоцька Ю.В.
Університет державної фіскальної служби України

ПОВНОВАЖЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ ТА КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті розглянуто деякі універсальні міжнародні договори, які визначають повноваження дипломатичних представництв і консульських установ під час кримінального провадження. Проаналізовано положення Віденської конвенції про консульські зносини. Розглянута доцільність внесення змін в національне законодавство щодо надання процесуального статусу дипломатичним представництвам та консульським установам під час кримінального провадження. Проаналізовано систематизацію норм міжнародного права та підвищення ефективності правової регламентації здійснення кримінального провадження у дипломатичному та консульському праві через усунення суперечностей та прогалін. Визначили особливості правового регулювання здійснення кримінального провадження за участю дипломатичних представництв і консульських установ.

Ключові слова: дипломатичне представництво, консульська установа, міжнародні договори, кримінальне провадження, повноваження.

Antonyuk Anastasiia, Yurchenko Viktiriia, Pesotska Yuliia
University of the State Fiscal Service of Ukraine

POWERS OF DIPLOMATIC MISSIONS AND CONSULAR OFFICES DURING CRIMINAL PROCEEDINGS: REGULATORY ASPECTS

Summary. The article deals with some universal international treaties that define powers of diplomatic missions and consular offices in criminal proceedings. Provisions of the Vienna Convention "On Consular Relations" are analyzed. The expediency of introducing amendments to the national legislation on granting procedural status to diplomatic missions and consular offices during criminal proceedings is considered. The article analyzes the systematization of the norms of international law and increasing the efficiency of legal regulation of criminal proceedings in diplomatic and consular law by eliminating contradictions and gaps. The specifics of the legal regulation of criminal proceedings involving diplomatic missions and consular offices are identified. All points considered, it is concluded that the legal regulation of international relations in the field of criminal proceedings is carried out by a number of universal and regional international treaties. Powers of diplomatic missions and consular offices are reflected in many bilateral consular treaties, treaties on legal assistance in criminal cases, and in the national legislation of the accrediting state and the state of residence. The Vienna Conventions of 1961 and 1963, and most international treaties, contain provisions that procedural actions are carried out in accordance with the international treaties in force and, in the absence of such treaties, in any other order which doesn't contrary to the legislation of the state of residence. Powers of diplomatic missions and consular offices in criminal proceedings also are determined by the national legislation of the States. The legislation of Ukraine contains such documents like the Criminal Procedure Code of Ukraine, the Consular Statute of Ukraine, the Provisions on Diplomatic Missions of Ukraine Abroad, the Provisions on Diplomatic Missions and Consular Offices of Foreign States in Ukraine. Despite the stable and inclusive cooperation of states in the field of international criminal justice, one cannot speak of the perfection of the development of norms governing the execution of procedural actions in criminal proceedings by diplomatic missions and consular offices.

Keywords: diplomatic missions, consular offices, international treaties, criminal proceedings, powers.

Постановка проблеми. Генезис інституту міжнародної правової допомоги під час кримінального провадження свідчить про те, що його сучасне нормативне регулювання в міжнародному праві є результатом консолідації зусиль багатьох держав щодо боротьби зі злочинністю, усвідомлення ступеня небезпечності цього соціального явища на міжнародному рівні і необхідності вжиття швидких та радикальних заходів для протидії йому. На сьогоднішній день низка міжнародних договорів регламентує різні види міжнародної правової допомоги, які з урахуванням потреб правозастосовної практики у сфері боротьби із сучасними формами злочинності дозволяють здійснювати ефективне співробітництво. Незважаючи на стабільну і всеохоплюючу співпрацю держав у галузі міжнародного кримінального правосуддя, не можна говорити про

довершеність розроблення норм, що регламентують виконання процесуальних дій у кримінальному провадженні дипломатичними представництвами і консульськими установами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Щодо різних аспектів вказаної теми свою позицію висловили чимало таких вітчизняних та закордонних вчених, як В.Г. Буткевич, Б.І. Гуменик, В.Н. Денисов, Ю.Г. Дьомін, В.О. Зорін, Д.Б. Левін, І.І. Лукашук, К.К. Сандровський, Г.І. Тункін, М.О. Баймуратов, С.В. Давиденко та інших, на сьогодні відсутні системні та ґрунтовні публікації з досліджуваної проблематики у фахових виданнях.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Відсутність чіткої правової регламентації механізму здійснення кримінального провадження в дипломатичному і консульсько-

му праві, існування широкого кола суперечливих та не врегульованих правовими нормами питань, відсутність комплексного фундаментального дослідження у цій сфері зумовили актуальність теми роботи. Важливість цього дослідження підкреслюється зростаючим тяжінням до вирішення питань між суб'єктами міжнародного права лише дипломатичними шляхами; наявністю прогалин в законодавстві, яке регулює міжнародні кримінально-правові відносини, а за деяких обставин стає перепорою на шляху реалізації законних прав суб'єктами дипломатичного і консульського права; потребою у відповідності між національним законодавством України, що регулює ці міжнародні відносини, з міжнародним правом.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є визначення особливостей правового регулювання здійснення кримінального провадження за участю дипломатичних представництв і консульських установ, розгляд їх повноважень відповідно до універсальних та регіональних міжнародних актів, а також систематизація норм міжнародного права та підвищення ефективності правової регламентації здійснення кримінального провадження у дипломатичному та консульському праві через усунення суперечностей та прогалин.

Виклад основного матеріалу. Кримінальне провадження в дипломатичному і консульському праві має свої особливості, які стосуються питань правового регулювання. Визначення поняття правового регулювання було розкрито багатьма вченими. На думку Ваньчука І.Д., правове регулювання – це специфічна система нормативного впливу на суспільно значущі, свідомовольові, повторні та стійкі суспільні відносини з метою їх упорядкування, яка реалізується через визначення базових складників зазначених відносин з використанням спеціальних юридичних засобів [1, с. 10]. Демків Р.Я. визначає правове регулювання як юридичне явище (нормативно-юридичне регулювання), яке поєднує систему дій та операцій, що здійснюються органами державної влади у встановлених процесуальних формах за допомогою певних методів та з використанням юридичних засобів, спрямованих на встановлення і реалізацію певних моделей суспільного розвитку [2, с. 22]. Отже, можна тлумачити правове регулювання міжнародних відносин як систему нормативного впливу на міжнародні відносини з метою їх упорядкування. Ця мета забезпечується юридичними засобами.

Основне навантаження щодо правового регулювання міжнародних відносин у сфері кримінального провадження беруть на себе міжнародні норми, які закріплюються у міжнародних договорах (як універсальних, так і регіональних), їх важливість зумовлюється великою кількістю міжнародних документів, у яких норми поєднуються за предметною ознакою.

До міжнародних правових відносин у сфері кримінального провадження часто залучаються такі інститути, як дипломатичні представництва (посольства або місії) й консульські установи (генеральні консульства, консульства, віце-консульства або консульські агентства). Тому повноваження дипломатичних представництв і консульських установ у сфері кримінального

провадження є важливим аспектом, що потребує детального розгляду.

Розглянемо деякі універсальні міжнародні договори, які визначають повноваження дипломатичних представництв і консульських установ. Так, Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 року та Віденська конвенція про консульські зносини 1963 року не конкретизують повноваження дипломатичних представництв та консульських установ у сфері кримінального провадження, вони взагалі не повно розкривають повноваження зазначених державних органів. Загальну картину про повноваження дипломатичних представництв та консульських установ можемо побачити лише завдяки функціям, які закріплені у ст. 3 Віденської конвенції про дипломатичні зносини [3] та ст. 5 Віденської конвенції про консульські зносини [4]. З огляду на зміст цих статей можна допустити, що повноваженнями дипломатичних представництв у сфері кримінального провадження є представництво акредитуючої держави у державі перебування (в правоохоронних, судових та інших органах держави перебування); захист в державі перебування інтересів акредитуючої держави і її громадян (захист зазначених інтересів під час досудового розслідування та в судовому порядку); з'ясування всіма законними засобами умов і подій у державі перебування і повідомлення про них уряду акредитуючої держави під час кримінального провадження, у ході якого з'ясовуються обставини вчиненого кримінального правопорушення [3].

На основі регламентованих функцій до повноважень консульських установ у сфері кримінального провадження можна віднести такі: захист у державі перебування інтересів акредитуючої держави і її фізичних і юридичних осіб (захист зазначених інтересів у кримінальному провадженні); надання допомоги та сприяння фізичним і юридичним особам акредитуючої держави (допомоги у сфері кримінального провадження); охорона інтересів неповнолітніх та інших осіб, що не мають повної дієздатності, які є громадянами акредитуючої держави, щодо встановлення над такими особами опіки чи піклування (охорона інтересів неповнолітніх та інших осіб у кримінальному провадженні); здійснення представництва або забезпечення належного представництва громадян акредитуючої держави в судових органах держави перебування з метою отримання розпоряджень про попередні заходи, що захищають права й інтереси цих громадян, якщо з якихось причин такі громадяни не можуть своєчасно здійснювати захист своїх прав та інтересів; передача судових документів або виконання судових доручень щодо отримання показань для судів акредитуючої держави; надання допомоги морським суднам і літакам, їхнім екіпажам, розслідування будь-яких подій, що трапилися в дорозі (надання допомоги та розслідування у сфері кримінального провадження) [4].

Аналізуючи положення Віденської конвенції про консульські зносини, окремо можна виділити такі повноваження консульських установ у сфері кримінального провадження: можливість відвідування консульськими посадовими особами громадян акредитуючої держави, які перебувають у в'язниці, під вартою або є затрима-

ними, для бесіди з ними (ч. 1 ст. 36); можливість листування консульськими посадовими особами з громадянами акредитуючої держави, які перебувають у в'язниці, під вартою або є затриманими (ч. 1 ст. 36); можливість вжиття заходів консульськими посадовими особами з забезпечення представництва громадян акредитуючої держави, які перебувають у в'язниці, під вартою або є затриманими (ч. 1 ст. 36); можливість відвідання консульськими посадовими особами громадян акредитуючої держави, які перебувають у в'язниці, під вартою або є затриманими, в їх окрузі на виконання судового рішення (ч. 1 ст. 36); можливість звернення консульських посадових осіб під час виконання своїх функцій до компетентних місцевих органів свого консульського округу або до компетентних місцевих органів своєї держави перебування (зокрема щодо питань, які пов'язані з кримінальним провадженням) (ст. 38) [4].

Повноваження дипломатичних представництв і консульських установ у сфері кримінального провадження також регламентує Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 року. Наприклад, відповідно до ст. 12 цієї Конвенції договірні сторони мають право вручати документи власним громадянам через свої дипломатичні представництва або консульські установи та мають право за дорученням своїх компетентних органів допитувати власних громадян через свої дипломатичні представництва або консульські установи [5].

Віденські конвенції 1961 р. та 1963 р. та більшість міжнародних договорів містять відсилки до положень про те, що виконання доручень та інших процесуальних дій здійснюється відповідно до чинних міжнародних договорів, а за відсутності таких договорів – у будь-якому іншому порядку, що не суперечить законодавству держави перебування. Що стосується регіональних міжнародних договорів, які визначають повноваження дипломатичних представництв та консульських установ, то ними є, наприклад, Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 року [6] та Договір про заснування Європейської Спільноти 1957 року [7], які регламентують дипломатичний та консульський захист, чим зумовлюють наявність повноважень у дипломатичних представництв та консульських установ щодо захисту прав та інтересів громадянина Європейського Союзу, зокрема захист прав та інтересів у сфері кримінального провадження. Повноваження дипломатичних представництв та консульських установ також визначає Рішення 95/553/ ЄС Ради Європейського Союзу стосовно захисту громадян Європейського Союзу дипломатичними та консульськими представництвами. Відповідно до цього Рішення кожний громадянин Європейського Союзу має право на дипломатичний та консульський захист. Такий захист включає допомогу у разі смерті, допомогу у разі серйозної аварії або важкої хвороби, допомогу у разі арешту або затримання, надання допомоги жертвам насильницьких злочинів тощо [8]. Отже, зазначене рішення регламентує повноваження дипломатичних представництв та консульських установ у частині захисту громадян Європейського Союзу у разі арешту чи затримання та допомоги

постраждалим громадянам Європейського Союзу від насильницьких злочинів.

Зелена книга Європейської Комісії від 19 лютого 2003 року про процедурні гарантії для підозрюваних і відповідачів у кримінальних справах в усьому ЄС визначає такі повноваження дипломатичних представництв та консульських установ у сфері кримінального провадження: можливість вільно спілкуватися з громадянами акредитуючої держави і мати до них доступ, можливість відвідування затриманих громадян акредитуючої держави, надання допомоги громадянам акредитуючої держави, які стали жертвами злочинів тощо [9].

Повноваження дипломатичних представництв та консульських установ відображено також у багатьох двосторонніх консульських договорах і договорах про правову допомогу у кримінальних справах. Наприклад, повноваження договірних сторін щодо вручення документів і допиту власних громадян через свої дипломатичні представництва або консульські установи передбачені у ст.ст. 8 та 11 договору між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 7 липня 1993 року [10]; між Україною і Республікою Грузія від 9 січня 1995 року [11]; Україною і Монголією від 27 червня 1995 року [12]. Закріплені в них норми, як правило, зведені до таких положень: обсяг правової допомоги, яку дипломатичні або консульські посадові особи мають право надавати компетентним органам акредитуючої держави, обмежується проведенням допитів (отриманням пояснень) і передачею (врученням) документів; особи, щодо яких проводиться процесуальні дії, повинні бути громадянами акредитуючої держави; відсутні обмеження щодо процесуального статусу таких громадян і адресатів документів; процесуальні дії, зокрема вручення документів, здійснюються добровільно, оскільки забороняється застосування засобів примусу або погрози.

Повноваження дипломатичних представництв та консульських установ у рамках кримінального провадження визначаються також національним законодавством держав. В Україні – Кримінальним процесуальним кодексом України [13], Консульським статутом України [14], Положенням про дипломатичне представництво України за кордоном [15], Положенням про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні [16] тощо.

Кримінальним процесуальним кодексом України визначається, що дипломатичні представництва та консульські установи наділені такими повноваженнями у сфері кримінального провадження, як проведення необхідних процесуальних дій після того, як із заяви, повідомлення, самостійного виявлення або з іншого джерела стали відомі обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення на території дипломатичного представництва, консульської установи України (ч. 1 ст. 520 Кримінального процесуального кодексу України); застосування заходів забезпечення кримінального провадження у вигляді тимчасового вилучення майна, здійснення законного затримання особи (п. 1 ч. 2 ст. 520 Кримінального процесуального

кодексу України); проведення слідчих (розшукових) дій у вигляді обшуку житла чи іншого майна особи і особистого обшуку без ухвали суду, огляду місця вчинення кримінального правопорушення (п. 2 ч. 2 ст. 520 Кримінального процесуального кодексу України); затримання особи та надання їй доступу до отримання правової допомоги (ч. 1 ст. 522 Кримінального процесуального кодексу України); забезпечення доставлення затриманої особи до підрозділу органу державної влади на території України, уповноваженого на тримання затриманих осіб, і повідомлення про факт законного затримання слідчому органу досудового розслідування за місцем проведення досудового розслідування в Україні (ч. 2 ст. 522 КПК України); вручення повісток про виклик особи, яка проживає за кордоном (ч. 1 ст. 135 КПК України); отримання на добровільній основі пояснень, речей, документів від громадян держави, яку вони представляють, а також вручення документів таким особам (ч. 1 ст. 547 КПК України) [13].

Варто зазначити, що у ст. 547 КПК України дії дипломатичних представництв та консульських установ щодо отримання пояснень, речей, документів від громадян держави, яку вони представляють, а також вручення документів таким особам визначено як процесуальні дії. Посадові особи дипломатичних представництв або консульських установ, у наведених вище ви-

падах, відповідно до Кримінального процесуального кодексу України не мають вираженого процесуального статусу учасника кримінального провадження і не здійснюють кримінальну процесуальну функцію, а радше – допоміжну, з ініціативи уповноважених на те органів чи осіб, що суперечить загалом статусу органів та осіб, які уповноважені вчиняти процесуальні дії у кримінальному провадженні, тому доцільно внести зміни в національне законодавство щодо набуття процесуального статусу дипломатичних представництв та консульських установ.

Висновки. Підводячи підсумок, наголосимо, що правове регулювання міжнародних відносин у сфері кримінального провадження здійснюється низкою універсальних та регіональних міжнародних договорів. Повноваження дипломатичних представництв та консульських установ відображені у багатьох двосторонніх консульських договорах, договорах про правову допомогу у кримінальних справах, а також у національному законодавстві акредитуваної держави та держави перебування. Віденські конвенції 1961 р. та 1963 р. і більшість міжнародних договорів містять відсылні положення про те, що вчинення процесуальних дій здійснюється відповідно до чинних міжнародних договорів, а за відсутності таких договорів – у будь-якому іншому порядку, що не суперечить законодавству держави перебування.

Список літератури:

1. Ваньчук І.Д. Поняття й сутнісні ознаки правового регулювання суспільних відносин: сучасний погляд. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. Вип. 32(1). С. 7–10.
2. Демків Р.Я. Правове регулювання як юридичне явище: окремі аспекти розуміння. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. № 34. Т. 1. С. 19–22.
3. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_048 (дата звернення: 16.03.2020).
4. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_049 (дата звернення: 16.03.2020).
5. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22.01.1993 року (зі змінами та доповненнями станом на 21.01.2006 року). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_009 (дата звернення: 18.03.2020).
6. Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_524 (дата звернення: 18.03.2020).
7. Договір між Україною та Республікою Грузія про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах від 9 січня 1995 р., ратифікований Законом України від 22 листопада 1995 р. № 451/95-ВР. Правові основи міжнародної діяльності МВС України: зб. міжнар.-правових договорів, документів: у 2 т. / МВС України. Відділ міжнародних зв'язків. Київ, 1997. Т. 1. С. 258–280.
8. Decision 95/553/EC of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council of 19 December 1995 regarding protection for citizens of the European Union by diplomatic and consular representations. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1520515344746&uri=CELEX:41995D0553> (дата звернення: 20.03.2020).
9. Green Paper from the Commission- Procedural Safeguards for Suspects and Defendants in Criminal Proceedings throughout the European Union of 19 February 2003. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1520496708450&uri=CELEX:52003DC0075> (дата звернення: 20.03.2020).
10. Договір між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 7 липня 1993 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/440_002 (дата звернення: 21.03.2020).
11. Договір між Україною та Республікою Грузія про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах від 9 січня 1995 р., ратифікований Законом України від 22 листопада 1995 р. № 451/95-ВР. Правові основи міжнародної діяльності МВС України: зб. міжнар.-правових договорів, документів: у 2 т. / МВС України. Відділ міжнародних зв'язків. Київ, 1997. Т. 1. С. 258–280.
12. Про дипломатичну службу : Закон України від 20 вересня 2001 року. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 5. Ст. 29.
13. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 21.03.2020).
14. Про Консульський статут України : Указ Президента України №127/94 від 02.04.1994 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/127/94> (дата звернення: 21.03.2020).
15. Про затвердження Положення про дипломатичне представництво України за кордоном : Розпорядження Президента України № 166/92-рп від 22.10.1992 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/166/92-рп> (дата звернення: 22.03.2020).

16. Про затвердження Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні : Указ Президента України № 198/93 від 10.06.1993 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/198/93> (дата звернення: 22.03.2020).

References:

1. Vanchuk, I.D. (201). Ponyattya j sutnisni oznaky pravovogo reguluvannya suspilnyx vidnosyn: suchasnyj poglyad [Understanding the days of the signs of the legal regulation of suspension of business: an extraordinary glance]. *Naukovyj visnyk Uzhgorodskogo nacionalnogo universytetu. Seriya «Pravo»*, no. 32(1), pp. 7–10.
2. Demkiv, R.Ya. (2015). Pravove reguluvannya yak yurydychne yavyshe: okremi aspekty rozuminnya [Legal regulation as a legal entity: okremi aspekti rozuminnya]. *Naukovyj visnyk Uzhgorodskogo nacionalnogo universytetu. Seriya «Pravo»*, no. 34. T. 1, pp. 19–22.
3. Videnska konvenciya pro dyplomatychni znosyny 1961 roku. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_048 (accessed: 16.03.2020).
4. Videnska konvenciya pro konsulski znosyny 1963 roku. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_049 (accessed: 16.03.2020).
5. Konvenciya pro pravovu dopomogu i pravovi vidnosyny u cyvilnyx, simejnyx i kryminalnyx spravax vid 22.01.1993 roku (zi zminamy ta dopovnennyamy stanom na 21.01.2006 roku). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_009 (accessed: 18.03.2020).
6. Xartiya osnovnyx prav Yevropejskogo Soyuzu vid 07.12.2000 roku. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_524 (дата звернення: 18.03.2020).
7. Dogovir mizh Ukrainoyu ta Respublikoyu Gruzija pro pravovu dopomogu ta pravovi vidnosyny u cyvilnyx ta kryminalnyx spravax vid 9 sichnya 1995 r., ratyfikovanyj Zakonom Ukrainy vid 22 lystopada 1995 r. # 451/95-VR. Pravovi osnovy mizhnarodnoyi diyalnosti MVS Ukrainy: zb. mizhnar.-pravovyx dogovoriv, dokumentiv: u 2 t. / MVS Ukrainy. Viddil mizhnarodnyx zv'yazkiv. K., 1997. T. 1. S. 258–280.
8. Decision 95/553/ES of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council of 19 December 1995 regarding protection for citizens of the European Union by diplomatic and consular representations. URL: http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1520515344746&uri=CELEX:4199_5D0553 (accessed: 20.03.2020).
9. Green Paper from the Commission-Procedural Safeguards for Suspects and Defendants in Criminal Proceedings throughout the European Union of 19 February 2003. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1520496708450&uri=CELEX:52003DC0075> (accessed: 20.03.2020).
10. Dogovir mizh Ukrainoyu i Lytovskoyu Respublikoyu pro pravovu dopomogu ta pravovi vidnosyny u cyvilnyx, simejnyx i kryminalnyx spravax vid 7 lypnya 1993 r. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/440_002 (accessed: 21.03.2020).
11. Dogovir mizh Ukrainoyu ta Respublikoyu Gruzija pro pravovu dopomogu ta pravovi vidnosyny u cyvilnyx ta kryminalnyx spravax vid 9 sichnya 1995 r., ratyfikovanyj Zakonom Ukrainy vid 22 lystopada 1995 r. # 451/95-VR. Pravovi osnovy mizhnarodnoyi diyalnosti MVS Ukrainy: zb. mizhnar.-pravovyx dogovoriv, dokumentiv: u 2 t. / MVS Ukrainy. Viddil mizhnarodnyx zv'yazkiv. K., 1997. T. 1. S. 258–280.
12. Pro dyplomatychnu sluzhbu: Zakon Ukrainy vid 20 veresnya 2001 roku. Vidomosti Verxovnoyi Rady Ukrainy. 2002. # 5. St. 29.
13. Kryminalnyj procesualnyj kodeks Ukrainy vid 13 kvitnya 2012 r. # 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (accessed: 21.03.2020).
14. Pro Konsulskyj statut Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy # 127/94 vid 02.04.1994 roku. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/127/94> (accessed: 16.03.2020).
15. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro dyplomatyчне predstavnyctvo Ukrainy za kordonom: Rozporyadzhennya Prezydenta Ukrainy # 166/92-rp vid 22.10.1992 roku. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/166/92-rp> (accessed: 22.03.2020).
16. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro dyplomatychni predstavnyctva ta konsulski ustanovy inozemnyx derzhav v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy # 198/93 vid 10.06.1993 roku. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/198/93> (accessed: 22.03.20).